

«donaren la paraula a 'N G. de Muntcada --- e él levà's en peus e dix: —Senyor --- Déu féu a vós per règer a nós --- e no-us porem servir bé si --- vostra honor no pujàvem a tot nostre poder --- havets parlat de conquerir lo Regne de Maylorques qui és dins mar, que-us serà major *honrament* que si-n conqueriets tres en terra, e en la vostra *honra* devem, senyor, punyar sobre totes les coses del món» (Ag., p. 83). I ja n'hi ha força dades, que en part ja he citat supra, en els segles xv i xvi. Les aplicacions més modernes ens el mostren ple de saba genuïna: la relativa a l'honestedat i honradesa de l'home i de la dona (*sóc així i amb molta honra* —molt ònī; *llevar l'honra a una dona; em ja mil hores i a mi cinc-centes em basten*, DAG.), l'aplicada a les exèquies dels nostres i dels amics, que ens ha descabdellat OPou, *honres funerals o fúnebres*; les *houres grasses* o dinars de morts de l'Alt Empordà i Camprodon, i de les masies vigitanes, vallesanes i penedesenques, de què ens parlen Cels Gomis (*Misc. Folkl. Arabia*, 46); Balari (*Or.*, 611) i DAG.

Honrament [Jaume I, Llull, supra]. *Honrança* [Llull, i ja *Hom.*]: «caritat --- és *onranza* de Déu màs que nula res, qar cel qui dóna almossa, a sson proxme fa bé, e a Déu plader e amor e *onranza*» (2r9, 10). *Honrat* [Jaume I, Llull]; *honradesa* [Lab. 1840]; *honrador*; *honrant*. *Honorable* [Llull, *Gentil*, supra], *honorablement*: «Blanquerna e Narpan reeberen l'abat e la benedició molt ~ e feeren la promessió quis convenia» [*Blanq.* I, 287.26], del ll. *honorabilis* 'digne d'honor' en la Vulgata i el *De Vulg. Eloquio* de Dante (I, xii, 1); *honorable*, rar; *honorabilitat*; *deshonorable*. *Honrós* [1629; *DTo.* 1647], però JoMartorell usà repetidament (seguit per Corella i Galba) *honorós* «en aquest *honorós* pas de armes a tota ultrança», «*honorosa* victòria» (Ag. I, 217; II, 240). *Honorífic* [Belv.]; *honorificar*; *honorificència* [id. i DAG.]. *Honorari* adj. i un *honorari* (paga) [Belv.].

Deshonrar [S. XIII, Jaume I]: «Anam-nos-en a Daroca, e levam don Pero Ahonés en un taüt --- e metem-lo en Sancta Maria de Daroca; e al exir que nós faÿem, los de Daroca *desonraren* als nostres hòmens, aquels qui vengren aprés Nós, sí que donaren a un escuder nostre --- ab una pedra en les barres quan los gosà desmentir» [Ag., p. 47, § 27]; 'injuriar, insultar': «muller qui --- tostemps crida: ara *desonra* la massipa, ara lo missatge, ara lo dyable ---», Eiximenis (*Dones*, § 28, fº 27v2.15); 'desflorar una donzella': «per ànimes condemnades - que a l'infern van / --- / per donzellas *deshonradas* - viudeta igual / ---», *C. del Comte N'Arnau* (versió reco. a Argenton, MilàF, Romllo, 78H); «*deshonrrat* o affrontat: ignominia affectus»; «*deshonrar* algú: violare alicuius dignitatem», OPou (*ThPu.*, 300).

D'aquí s'extragué el substantiu *deshonor* (segons el model *honrar/honor*): «Nostra Dona --- çlvòria --- pregar son Fill com nos deguéu umplir de tanta gràcia, que-ns faés anar a preycar als infeels de sa *honor*, ni com cobràs santa Sgleya la Terra Santa, que los serayns tenen a *desonor* de nosaltres, en la qual *desonor* és signficada desconexença --- de la sancta sanc qui

per nós s'escampava?», Llull (*Blanq.*, *NCl.* II, 41.25); «quan lo crucificaren entre dos ladres: quanta *desonor!*», StVicentF (*Serm.* I, 80.29). *Deshonrament* [Jaume I]: «han volentat de moure a mi barayla: e que-m diguen tal paraula de desmentir o de *desonrament* que yo no poria estar que no-y responés» (Ag., p. 31). *Deshonra* [1575]: «*deshonra* o affront: ignominia, convicium», OPou (*ThPu.*, 300). *Deshonria* ant. [1314]: «Èl respòs que poc ho preava, dién *desonries* de vostra persona», doc. cancelleresc de 1314 [bis, Finke, *Acta Ar.* III, 255]; «ab grans *desonries* e viltats de paraules gità la sua mare molt vilanament de sa casa», *Eximplis e Mir.* [Ag., 284, § 305]. *Deshonrança*; *deshonriol* [S. xv, DAG.]; *deshonrar*, *deshonrant*.

Honest [Llull; Muntaner; doc. de 1325]; «*honest* cosa apar: speciem honestatis hoc habet», JnEsteve, *LiEleg.*, h-7; «*honest* convit: convivium moderatum et honestum», OPou, *ThPu.*, pres del ll. *bonēstus* 'honorable, honrat', de la mateixa arrel que *bonos, honoris* (com es veu per la fonètica fr., cast. i port. deu ser cultisme pertot arreu); *honestament* adv. [*Usatges*]; «promet tractar y servir bé y *honestament*», OPou (*ThPu.*, 133). *Honestar* [S. xv]. *Honestat*, ll. *honestas, -atis*: «monges que no havian tanta de *honestat* ne de santa vida com a la lur orde se convenia, emperò molts monges hi havia qui eren covinentment de bona vida», Llull (*Merav.*, *NCl.* I, 119; també *Blanq.*, *NCl.* I, 179.14); «tenir norma d'*onestat*», «donzella qui ama sa *onestat* d'om del món, estrany, no prena / car la femna qui pren / ella lavors se ven», «no-ls és vedat anar compostament ab *honestat*, mas anar *desonestament*», Eiximenis, proficacions del *Ll. de les Dones* (*EntreDL* I, 175, 195, 196). *Honestedat* [1748, DAG.]; *-itat*, S. xvii, Comalada]. *Honestesa*.

Deshonest [Llull]: «*desonest* volentat», «dix a la serventa que volia anar al monestir de les dones, e que-u digué a Nastàsia per ço que no-s pensàs que fos anada en altre loc *desonest*» [*Blanq.*, *NCl.* II, 194.16; I, 127.22; JoMartorell, DAG.]; «les parts *desonestes*: pudenda, -orum», OPou (*ThPu.*, 250); *desonestament*, adv., Eiximenis (supra). *Deshonestar* [S. xv, DAG.]. *Deshonestador* [DAG.]. *Deshonestedat*. *Inhonest*; *inhonestat*.

Cohonestar [Lab. 1840], pres del ll. *cohonestare* 'realçar, embellir'; *cohonestació*; *cohonestador*; *cohonestament*.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *honorar* i *honrar*, *honrrar*, *honrament*, *honra*, *honra*, *honrament*, *honrança*, *honrat*, *honradesa*, *honrador*, *honrant*, *honorable*, *honorablement*, *honorable*, *honorabilitat*, *deshonorable*, *honrós*, *honorós*, *honorífic*, *honorificar*, *honorificència*, *honorari* adj., *honorari* subst., *deshonrar*, *deshonor*, *deshonrament*, *deshonra*, *deshonria*, *deshonrança*, *deshonriol*, *deshonorar*, *deshonrant*, *honest*, *honestament*, *honestar*, *honestat*, *honestedat*, *honestesa*, *deshonest*, *deshonestament*, *deshonestar*, *deshonestador*, *deshonestedat*, *inhonest*, *inhonestat*, *cohonestar*, *cohonestació*, *cohonestador*, *co-*